

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MEDYASINDA ETİK SORUNLARI: KÜRTAJ DAVASI HABERLERİ ÖRNEĞİ¹

Gülay AŞİT²

ÖZ

Günümüzde medya organları bir yandan etik kodlar doğrultusunda hareket etmek bir yandan da her işletmenin birincil amacı olan kar elde edebilmek arasında sıkışıp kalmışlardır. Denetleme ve kontrol mekanizmasının olmadığı durumlarda etik kodlardan uzaklaşma bu ikilemde sık karşılaşılan bir durumdur. Hele ki toplumda infial yaratan suçla ilgili haberlerde böyle durumlarla daha çok karşılaşmaktadır. Bu çalışmada medyada yer alan haberlerin mesleki etik kodlara ne ölçüde uyduğu ortaya koyulmaya çalışılmış, bu bağlamda KKTC medyasının etiği sorgulanmıştır. Araştırmada öncelikle KKTC medyasına yönelik etik uygulamalar irdelenmiştir. Daha sonra ülke genelinde büyük yankı uyandıran “kürtaj davası” haberleri bu uygulamalarla ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. Kürtaj davası, Girne’de bir klinikte yasal süresinin çok üstünde olan gebeliklerin sonlandırılmasıyla ilgili olup, kamuoyunda büyük tepki toplamış bir davadır. Çalışmanın örnekleme 26 Şubat-1 Mart 2016 tarihinde internette yayınlanan e-gazetelerde çıkan konuyla ilgili haberlerdir. Çalışmada nitel araştırmaya yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ilgili haberler verilirken meslek etiği göz ardı edilmiştir. KKTC’de medya etiğini sağlamaya yönelik oluşturulan Medya Etik Kurulunun yayınladığı “Gazetecilik Meslek İlkeleri”nin aksine bir tutum izlendiği, haber ve yorumun birbirine karıştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Medya, Etik, Suç Haberleri

ETHICS ISSUE IN THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS MEDIA: A SAMPLE ANALYSIS OF ‘THE ABORTION CASE’ NEWS ITEMS

ABSTRACT

Today, the media organs are torn between implementing codes of ethics and being able to make profit, which is the primary goal of every enterprise. Deviation from ethical codes when there is no supervision mechanism in place is highly common in this dilemma. Such cases are all the more prominent in the news items prepared on crimes that cause public indignance. In identifying the extent to which news items with press coverage comply with code of professional conduct, the study challenges TRNC media’s overall ethics. The study firstly examines practices of ethics adopted by the TRNC media. It then offers an analysis of “the abortion lawsuit”, which has had nation-wise repercussions, in association with these practices. The study sample is composed of related news items published in various web-based e-newspaper issues released from February 26 to March 1, 2016. The abortion case has attracted much public interest as it was concerned with the termination of those pregnancies at a clinic located in Kyrenia that extended beyond the legally designated period of time. The analysis revealed that code of professional conduct has been disregarded in the reporting of the said news. As a qualitative method, descriptive analysis was implemented in the study. Contrary to the "Principles of Professional Journalism" published by the Media Ethics Committee for the purpose of establishing ethics in the TRNC media, it was concluded that the news reports examined indicated elements of subjective interpretation.

Keywords: TRNC, Media, Ethic, Crime News

¹ Bu Çalışma Uluslararası EMI Girişimcilik ve Sosyal Bilimler Kongresinde Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur.

² Öğr. Gör., Girne Amerikan Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, gulayasit@gau.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-6834-8714

1.GİRİŞ

Medyanın etik kodlara uyup uymadığı her zaman tartışılmalıdır. Öncelikle etik kavramının sınırlarının çizilememesi, neye ve kime göre olduğunun belirlenememesi bu tartışmaların en başta gelen sebepleri arasındadır. Zamanla medyanın kendi iç yapısı ve işleyişiyle ilgili sorunlar ve eleştirilerle birlikte tartışmalar, haberin etik boyutundan ziyade medyanın kendisine yönelmiştir. Medya sahipliğinin zaman içerisinde değişen yapısıyla birer ticari işletmeye dönen medya organları bir yandan etik kodlar doğrultusunda hareket etmek bir yandan da her işletmenin birincil amacı olan kar elde edebilmek arasında sıkışıp kalmışlardır. Medyanın etik olup olamayacağı tartışmaları da bu yeni dönemle birlikte hız kazanmıştır. Nitekim Taş'a göre medya etiği aslında, "liberal toplumlardaki özgürlüğünü, piyasanın ekonomik denetiminde ve devletin siyasal baskısından uzak olma temeline dayandıran medyanın, ticari bir işletme olma niteliğini açıkça savunmaya başlamasıyla birlikte bu özgürlük zeminini kaybetme tehlikesine bir yanıt geliştirme çabası"dır (2010: 3).

Toplum yaşamında sık bir şekilde karşımıza çıkan suç ve onunla ilgili haberler medyanın "haber verme" işlevi açısından oldukça sık yer verdiği haberlerdir. Suça ilişkin haberlerin toplum tarafından ilgiyle izlenmesi ve okunması medyanın bu tür haberleri verirken zaman zaman tarafsızlığını yitirmesine yol açarak haber ile yorum arasındaki ayrımı göz ardı etmesine neden olmaktadır. Etik ihlallerin en sık görüldüğü bu tür haberlerde habere yorum katılarak okuyucu etki altına alınmakta, olayın zanlıları yargılama olmaksızın toplum vicdanında suçlu ilan edilmektedir. Halbuki Nebiler'in de belirttiği gibi (1995) "Köşe yazısında ya da yorumda kişisel yorumlar, görüşler, düşünceler çok doğal olarak yer alır. Ama haberde bu yapılmamalıdır. Haberin işlevi gerçekleri olduğu gibi, yalın biçimde yansıtmaktır. Yorum ise ayrı bir olaydır" (akt. Barut 2000: 149). Medyanın tarafsız kalması ve sadece gazetecilik meslek ilkelerini göz önünde bulundurarak vermesi gereken suçla ilgili haberlerde çoğu zaman sansasyonel başlıklara yer verdiği görülmektedir. Dahası zanlıların isim ve fotoğraflarını paylaştığı ve olayı ilk ağızdan gerçekliği kesinleşmiş gibi aktardığı bilinmektedir.

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gündeminde büyük yankı uyandıran ve “kürtaj davası” olarak bilinen olayla ilgili haberler ele alınmıştır. Girne’de bir klinikte yasal süresinin çok üstünde olan hamileliklerin sonlandırılması ve fetüslerin gizlice gömülmesi olarak bilinen ve polise yapılan bir ihbarla ortaya çıkan olay kamuoyunda büyük yankı uyandırmış, dava ilgiyle izlenmiştir. Çalışmanın amacı ilgili haberler üzerinden KKTC Medyasının habercilik etiğini değerlendirmek, bu haberler özelinde meslek ilkelerine uyulup uyulmadığını belirlemektir. Bu amaçla 26 Mart-1 Şubat 2016 tarihleri arasında internet ortamında yayın yapan haber portallarında yer alan 115 adet haber, sunumlarında etik kurallara uygunluk açısından analiz edilmiştir. KKTC Medya Etik Kurulunun ilgili maddeleri doğrultusunda analiz edilen haberler üzerinden KKTC Medyasının suç haberlerini verirken ne tür etik ihlaller gerçekleştirdiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. Medya-Etik İlişkisi Üzerine

Medyanın dördüncü güç olarak tanımlanmasından bugüne medya hem yapısal olarak hem de teknolojik olarak çok büyük değişimler geçirmiştir. Önceleri esas işi haber yapmak ve kamunun bilme hakkına hizmet etmek olan medya ya da en azından kendilerini böyle tanımlayan haberciler, günümüzde değişik bir habercilik anlayışıyla hareket etmektedirler. Medyanın kendisine yüklediği misyon gereği yönetenlerle vatandaşlar arasında kurduğu bilgi aktarımı bir yandan demokratik gelişmeye katkı koyarken diğer yandan toplumun keyfi idareciler tarafından yönetilmesinin de önünü kesebilmektedir. Bununla birlikte medyanın sadece kamusal habercilik yapması insanın gündelik hayatına dair hiçbir haberi yayınlamaması mümkün değildir. Çünkü Çaplı’nın da belirttiği gibi insana dair başka şeyler de haber değeri taşımaktadır (2002). Bu nedenle medyanın tüketicisi olan insan aynı zamanda haberin üretim sürecinde bir ürün olarak yer almakta ve bu ürünle ilgili her şey merak uyandırmakta, ilgi çekmektedir.

Haberin verilişinde etik normlar ve ilkeler nasıl olmalıdır? Medyanın etik davranması mümkün müdür ve tüm bunlardan önce etik nedir? Bu soruların cevapları medya-etik ilişkisini kurmak açısından son derece önemlidir. Bir değerler bütünü olan etiği tek bir cümleyle tanımlamak çok güçtür. Etik üzerine yazılan önemli eserlerden olan Nikamokhas’a Etik adlı yapıtında Aristoteles “her bilgi ve her tercihin bir iyiliği

arzuladığını” ve bunların ucundaki şeyin ise mutluluk olduğunu söylemektedir (2015:11). Fakat mutlu olmak için bazı koşullara ihtiyaç olduğunu vurgulamakta, bunun bazen talih bazen zenginlik bazen de erdemle ilgili olduğu üzerinde durmaktadır. Erdemin tercihlere ilişkin bir huy olduğunu, “akıl tarafından ve akli başında insanın belirleyeceğiyle belirlenen, bizle ilgili olarak orta olanda bulunma” olduğunu ileri sürmektedir (2015:17). Orta’nın tanımı nasıldır, neye göredir, kişiden kişiye değişen bir orta nasıl belirlenebilir diye düşünüldüğünde konunun karmaşıklığını anlamak hiç de güç değildir.

Etik, Erdoğan’a göre, “araştırma alanına verilen isimdir; ahlaklılık veya erdem ise araştırmanın nesnesinin/konusunun ismidir” (2006: 5). Morresi ise etiği, çok geniş ve sınırları belli olmayan bir çalışma alanı olarak niteler ve ekler etik, “ahlaki durumun betimlendiği, gözlem araçlarının geliştirildiği bir *araştırma disiplini*dir; belirli bir grup veya toplum için geçerli olan veya evrensellik taşıyan *normların* ve *müeyyidelerin* üreticisidir; iyi olan ne, kötü olan ne veya doğru ne, yanlış ne temelinde kriterler inşa ettiğimiz ve onları doğruladığımız bir *eleştirel taleptir*” (2006: 22).

Bütün topluluklarda insan hayatını düzenleyen emredici hükümler olarak kabul edilen etik kavramı, içinde bulunduğu kültürün dini yapısına, sosyal kurallarına, geçmişten gelen deneyimlerine ve ekonomik felsefesine göre şekillenmektedir (Matelski: 2000). Felsefenin alt dalı olan etik, normatif ve normatif olmayan etik olarak ikiye ayrılmaktadır. Kişinin erdemli yaşamasının nasıl olacağına dair kodların olduğu normatif etikte ahlaklı yaşamın çerçevesi çizilirken normatif olmayan etikte erdemli yaşamın nasıl olacağı önemsenmemektedir. Teleolojik, deontolojik ve erdem etik olarak üçe ayrılan normatif etikte bazen sonuç bazen eylem, bazen de eylemi gerçekleştiren kişi merkezdedir. Örneğin teleolojik etikte eylemin sonucu önemlidir, sonuç iyiye eylem doğrudur. Deontolojik etikte eylemin kendisi esastır, eylem doğruysa sonucun iyi olup olmaması önemsizdir. Eylemin kendisi veya sonucunun iyi/doğru olması yerine eylemi gerçekleştirenin karakterini göz önünde bulunduran erdem etik ise orta yol bir anlayışı merkeze oturtmaktadır (Erdoğan, 2006: 6-9). Orta yol Aristoteles’in de sözünü ettiği etik anlayışı temsil etmektedir.

Etik, ahlak, erdem gibi kavramlar toplumsal yaşamla ilgili farklı alanlarda da karşımıza çıkmaktadır. Bugün birçok alan için geliştirilmiş ve hala geliştirilen etik düzenlemeler mevcuttur. Örneğin basın alanında ortaya çıkan gelişmeler bunlardan birisidir. Bu alanla ilgili düzenlemeler 20. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Sanayi devrimi ile gelişen teknolojinin Batılı toplumlarda gazeteyi en yaygın iletişim aracı haline getirmesi bu gelişmelerin temel noktası olmuştur. Basının gelişimiyle birlikte basın özgürlüğü ve ahlak tartışmaları gündeme gelmiştir. Özgürlükçü kuram, toplumsal sorumluluk kuramı, aydınlanma hakkı gibi kavramlarla birlikte bu dönemde gazetecinin oynadığı rol üzerinde durulmuş ve ahlak tartışmalarından uzak kalabilmelerinde doğruluk ve hakkaniyet vazgeçilmez kural olarak kabul edilmiştir (Alemdar, 1990: 19-23).

Klaidman ve Bauschamp erdemli gazetecinin tarifini yaparken, erdemli gazetecinin “doğruluk, kesinlik, hakkaniyet, nesnellik, dürüstlük, duyarlılık, güvenilirlik, iyilik ve sorumluluk gibi değer ve erdemlere sıkı sıkıya bağlı” olması gerektiğini belirtmişlerdir (akt. Çaplı, 2002: 83). Bu özelliklere sahip gazetecinin mesleğin etik olmasına katkı koyacağı şüphesizdir. Fakat yine de tam ve keskin çizgilerle medya etiğinden söz etmek mümkün değildir. Çünkü iyilik ve dürüstlüğü derecesi kişiden kişiye değiştiğinden haberin etiği de gazeteciden gazeteciye değişecektir. Nasıl ki etik, duruma göre değişen bir anlayışa sahipse, haber etiği de haberin kendisine, haberin verilmesinin sonucuna, haberin öznesinin kim olduğuna göre değişebilecektir. Ancak her ne olursa olsun gazeteci hakkaniyetli davranmalıdır. Yapılan haberde “tarafra önyargıyla yaklaşılmamalı, objektiflik elden bırakılmamalıdır” (Alemdar, 1990: 24). Etik kodlardan en sık üzerinde durulan kavramlardan bir diğeri de nesnelliktir. Haberde kişisel hiçbir unsurun yer almaması, bireysel değer yargılarına yer verilmemesi olan nesnellik gazetecilerin aynı bir bilim insanı gibi olaylarla ilgisinin öznellikten uzak olmasını ifade etmektedir (Uzun, 2011: 42). Cohen-Almagor’a göre nesnel bir haberin özellikleri “kesinlik, adillik ve denge, doğruluk ve tarafsızlıktır” (2002: 7).

Gazetecilik meslek ilkeleri gazetecilikle ilgili meslek kuruluşları tarafından, gazetecilere yol göstermek, uymaları gereken kuralları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Iggers’a göre gazetecilikle ilgili böyle bir koda ilk kez 1840’da

rastlanmıştır. Gazetecilik etiğine benzer ilk basın eleştirisi ise 1889'da yayınlanmış, bunu diğerleri takip etmiş, 1924 yılına gelindiğinde ise günlük gazetelerin yarısından fazlasının kendi etik kurallarını belirledikleri görülmüştür (Uzun, 2011: 49)

Medyanın baskı ve sansürlerden uzak olması, dördüncü güç işlevini yerine getirmesinin bir gerekliliği olarak ifade edilmektedir. Çağdaş demokrasilerde düşünce özgürlüğü bu gerekliliğin en temel dayanağıdır. Fakat bu özgürlük şüphesiz sınırsız değildir. Bireyden başlayarak tüm toplumsal yapıyı çevreleyen düşünce özgürlüğü ancak başkalarının haklarının gözetilmesi yoluyla gerçekleşebilir. Centel (1994: 58), medya özgürlüğünün hak ve özgürlüklere saygı gösterilmemesi olmadığını altını çizmektedir. Medyanın, suça ilişkin haberleri topluma duyurması ve bu tür haberlerin takibini yapması toplumu bilgilendirme işlevi açısından elbette habercilik pratiğinin bir gereğidir. Fakat çoğu zaman medya, yargıya intikal eden bu tür suçla ilgili haberlerde tarafsızlığını yitirmektedir. Bu durum ise zanlıların kişilik haklarının ihlalinin ötesine geçerek, yargıyı etkileme ve çıkacak kararı şekillendirme boyutuna ulaşmaktadır.

Diğer taraftan medyanın öncelikle ticari bir işletme olduğunu ve çok satmak, çok kazanmak için üretimde bulunduğunu göz ardı ederek etikten bahsetmek kimilerine göre hayalciliktir. Daha çok gazetecinin, habercinin kendisinin etikle ilgili davranışları üzerinden açıklanmaya çalışılan medya etiğinde ilginçtir ki “medyanın üretim tarzı ve ilişkileri veya toplumsal üretim tarzı ve ilişkileri asla “etik” konusu olarak akla gelmez, ele alınmaz, asla etik ile ilişkilendirilmez, istense de ilişkilendirilemez” (Erdoğan, 2006: 5). Halbuki etikten konuşabilmek için öncelikle üretim aracının uyması gereken kuralları ortaya koymak gerekmektedir. Kapitalist sistemin serbest pazardaki rekabetçi yapısı ortadan kalkmadıkça bu konu ele alınmayacak ve kurallar da ortaya koyulamayacaktır.

Demir (2011: 239), medya ve etiğin tek tek ele alınabileceğini fakat birbiriyle taban tabana zıt oldukları için bir arada değerlendirilemeyeceğini dile getirmektedir.

Böyle bir bağın kurulmasının ‘oksimoron’³ olacağını ifade ederek “medya etik değildir; hiçbir zaman etik olmamıştır ve olmayacaktır; etik olması medyanın doğasına, kendi ruhuna aykırı bir şeydir” diyerek bu çabanın nafi bir çaba olduğunu ileri sürmektedir.

Tüm bu karşı görüşlere rağmen etik kuralların tam olarak uygulanamasa bile medya üzerinde doğru habercilik yapılmasını sağlamada yeri önemlidir. Bu nedenle gerek medyanın içinden gelenlerin gerek medyanın tüketicisinin etik değerleri gözetilen haberciliği talep etmesi son derece gereklidir.

3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Medyada Etik Uygulamalar

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde medyaya dair bilgi sahibi olabilmek ve fikir yürütebilmek için basının nasıl geliştiğine, bugünkü durumuna gelmesinde ne gibi faktörlerin etkili olduğuna değinmek yararlı olacaktır. Bugün KKTC’nin geçmişine, kuruluşuna kadar geçen sürede yaşanan olaylara baktığımızda, basının haber verme görevinden ziyade milli mücadeleyi örgütleme amacıyla var olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim Azgın (1998: 642) “Kıbrıs Türk basınının Enosis hareketine karşı bir tepki olarak ortaya çıktığını söylemektedir” (akt. İrvan, 2006: 3). Kıbrıs basını bu hareketin önüne bir duvar örmek ve Türk toplumunun sesini dünyaya duyurmak için mücadele amaçlı bir çizgiye sahip olmuştur.

Bugün Ada’daki medyanın yapısına bakıldığında hala yayınlarda var olan mücadelesinin devam ettiğini görmek mümkündür. Bununla birlikte gerek bu tür siyasi haberlerde gerek gündelik yaşamdaki haberlerde zaman zaman etik çerçevenin dışına çıkıldığı gözlenmektedir. Aslında medya kuruluşları ve çalışanlar tarafından mesleki kuralları ve etik kodları belirlemek üzere bazı uygulamalar KKTC Medyasında da başlamıştır. Gazetelerde etik olmayan uygulamalarla ilgili şikayetler yani haberin doğruluğu ve/veya tarafsızlığı noktasındaki uygulamaların incelenmesi için ilk etik habercilik çabası, okur temsilciliği bir diğer ifade ediş şekliyle “ombudsmanlık”dır. İngilizce’den dilimize geçen ve hukukta “kamu denetçisi” olarak tanımlanan

³Oksimoron: İki zıt anlamlı kelimenin bir arada kullanılması. (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.574e083a3c72d3.15175862)

ombudsmanlık “parlamento tarafından görevlendirilen, vatandaşları resmî makamların keyfî ve yasa dışı davranışlarına karşı korumakla görevli kişi veya kurum”⁴ olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere Kuzey Kıbrıs’ta Yeni Düzen gazetesinde görülen bu uygulamaya, okur temsilciliği demek daha doğru olacaktır. Bunun sebeplerinden birisi makamın resmi bir makam olmaması diğeri ise resmi bir atamayla gerçekleşmemesidir. Medyada yer alan haberlerle ilgili okur şikayetlerini ve yorumlarını ‘medya etiği’ bağlamında ele alan ve inceleyen okur temsilciliği görevini iletişim fakültesi kökenli akademisyenler yürütmüşlerdir⁵. Her iki okur temsilcisinin de iletişim kökenli akademisyen olmaları, sektörün içindeki uygulamaları teorik-pratik ekseninde irdelemelerini kolaylaştırmaları açısından önemlidir. Sektör dışından olmaları daha objektif inceleme ve tespitlerde bulunmalarını ve kararlarını hakkaniyetli bir şekilde, hiçbir kişi ve kurumu (medya bağlamında) kayırmadan almalarını sağlamaları nedeniyle olumlu bir seçimdir. Çünkü okur temsilcisinin yazmakta olduğu gazetenin haberlerine eleştiri getirebilmesi ancak bu sayede mümkün olmaktadır.

İlerleyen dönemlerde medyanın etik yayıncılık yapması için bir dizi toplantılar düzenlenmiş ve 9 Ocak 2011 tarihinde Medya Etik Deklarasyonunun yayınlanması için Gazeteciler Birliği Yönetim Kurulu çalışma başlatmıştır. Medya Etik Kurulu’nun oluşturulması, Medya Üst Kurulu yapısı için çalışmalar yapılması ve medya etik ilkelerinin oluşturulması gibi fikirler doğrultusunda hazırlanacak olan Medya Etik Deklarasyonu’nun çalışmaya katılan örgütlerin de onayının alınmasıyla yayınlanması kararlaştırılmıştır.⁶ Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği Yönetim Kurulu’nun diğerk meslek örgütleriyle ilişkiye geçerek hazırlanmış olduğu Deklarasyon 1 Nisan 2013 tarihinde bir basın toplantısıyla duyurulmuş ve otuz maddeden oluşan “Gazetecilik Meslek İlkeleri” yayınlanmıştır.

⁴ Türk Dil Kurumu Sözlüğü

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_karsilik&arama=kelime&guid=TDK.GTS.573dbf47734e15.72922954

⁵ İlk Okur Temsilcisi Prof. Dr. Süleyman İrvan’dır. Onun istifasından Sonra Yrd.Doç. Dr. İbrahim Özejder Bu Görevi Yürütmüştür. Fakat Son 1,5 Yıldır Okur Temsilciliği Ortadan Kalkmıştır.

⁶Toplantıya Siyasi Parti Temsilcileri, Akademisyenler Ve Sivil Toplum Örgütü Temsilcileri Katılmıştır. Ayrıntılar İçin Bkz. http://www.kibrispostasi.com/index.php/cat/35/news/44843/PageName/KIBRIS_HABERLERI

Medya Etik Kurulu'nun yayınlamış olduğu “Gazetecilik Meslek İlkeleri”⁷ otuz maddeden oluşmaktadır. Maddeler mesleki etik kodlar çerçevesinde düzenlenmekle birlikte insan olmanın gereği olan etik davranışların da üzerinde durulmasına özen gösterilmiştir. Örneğin 29. Maddede sözü edilen “gazeteci, bir haberin yayımlanması veya yayımlanmaması karşılığında maddi veya manevi çıkar peşinde koşmamalıdır” ilkesi Aristoteles'in de belirttiği erdemli ve iyi insan olmakla örtüşmektedir.

Medya Etik Kurulu medya sektörünün etik yönlerden düzenlenmesi ve geliştirilmesi için oluşturulmuş bir kuruldur. Kurulun görüş belirtme, şikayetleri inceleme ve taraflar arasında arabuluculuk yapma, uyarma gibi misyonu bulunmakla birlikte, basına sansür koyulamayacağından ceza kesme, cezai yaptırım uygulama, yayıncılıktan men etme gibi yaptırımları bulunmamaktadır. Daha çok tavsiye niteliğindeki uyarılar, muhakkak mesleki etik ilkelerle ilişkilendirilerek yapılmakta ve söz konusu tarafla birlikte karar tüm kamuoyuna duyurulmaktadır.

4. Araştırmanın Örnekleme ve Yöntem

Araştırmada KKTC'de aylarca gündemin ilk sırasına oturan sadece KKTC'de değil dış basında da büyük yankı uyandıran “kürtaj davası” haberleri örneklem olarak seçilmiştir. Girne'de bir klinikte yasal sürenin çok üzerindeki hamileliklerin sonlandırıldığı yönünde polise gelen ihbar üzerine kazılan alanda fetüs kalıntılarına rastlanmıştır. Yapılan adli tıp incelemeleri sonucunda fetüslerin yasal sürenin çok üzerinde kürtajla alındığı ortaya çıkmıştır.

KKTC Medyası yargıya intikal eden “yasadışı kürtaj” olayıyla ilgili dava sonuçlanıncaya kadar çok sayıda haber yapmıştır. Olayın ilk ortaya çıktığı ve henüz zanlı ifadelerinin alınmadığı dönem de dahil olmak üzere yapılan haberlerde birçok etik kural ihlali gerçekleşmiştir. Bu bağlamda olayın ilk ortaya çıktığı 26 Şubat 2016 tarihinden 1 Mart 2016 tarihine kadar olan sürede haber portallarında yayımlanan haberler incelenmiştir. 1 Mart 2016 tarihinden sonraki haberlerin örneklemin dışında bırakılmasının sebebi aynı haberin farklı başlıkla ya da haber olmaksızın sadece başlık

⁷ Gazetecilik Meslek İlkeleri için bkz. <http://medyaetikkurulu.org/wordpress/index.php/gazetecilik-meslek-ilkeleri/>

ve fotoğrafla yayınlanmasıdır. İlgili haberler Google Chrome arama motoruna, “KKTC” “kürtaj” “skandal” anahtar kelimeleri yazılarak elde edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki haber portalları, adabasini.com, gundemkibris.com, kibris7/27.com, kktcmedya.com, kibrispostasi.com ve haberkibris.com’dur. Bu portallar sadece internet ortamında haber yayımlamaktadırlar. Haberi hem kendileri üretmekte hem de diğer medya araçlarından temin etmektedirler. Dolayısıyla bu portallar aynı zamanda KKTC Medyasını yansıtan bir örneklem oluşturmaktadırlar.

KKTC Yayın Yüksek Kurulu sayfasında yer alan ve sadece internet gazeteciliği yapan ilgili haber portallarındaki 115 adet haber, Medya Etik Kurulu’nun yayınladığı gazetecilik meslek ilkelerinin ilgili maddeleri çerçevesinde analiz edilmiştir.

Araştırmada analiz yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği” nitel araştırma (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39), Van Maanen’e göre “şemsiye bir terimdir ve tanımlamaya, çözmeye, yorumlamaya ve anlamla ilgili terimlere ulaşan teknikleri kapsar” (akt. Merriam, 2013: 13). Nitel verilerin analizinde kullanılan analizlerden biri olan betimsel analiz ise içerik analizine göre daha yüzeysel bir analiz olup genellikle kavramsal yapının önceden açık bir şekilde belirlendiği araştırmalarda kullanılır. Bu analizde elde edilen veriler, önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve doğrudan alıntılara sık sık yer verilerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39-40).

Araştırmada önce paylaşılan haberlerle ilgili sayısal verilere yer verilmiş daha sonra ilgili haberler betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analiz yapılırken görülen etik ihlaller, etik kurulun ilgili maddesi verilerek ve haberlerden alıntı yapılarak somutlaştırılmıştır. Araştırmanın soruları şunlardır:

1. İncelenen haberlerin haber portallarına göre dağılımı nasıldır?
2. Haber portallarındaki ilgili haberlerin günler bazında dağılımı nasıldır?

3. Haberlerde görülen etik ihlaller nelerdir?

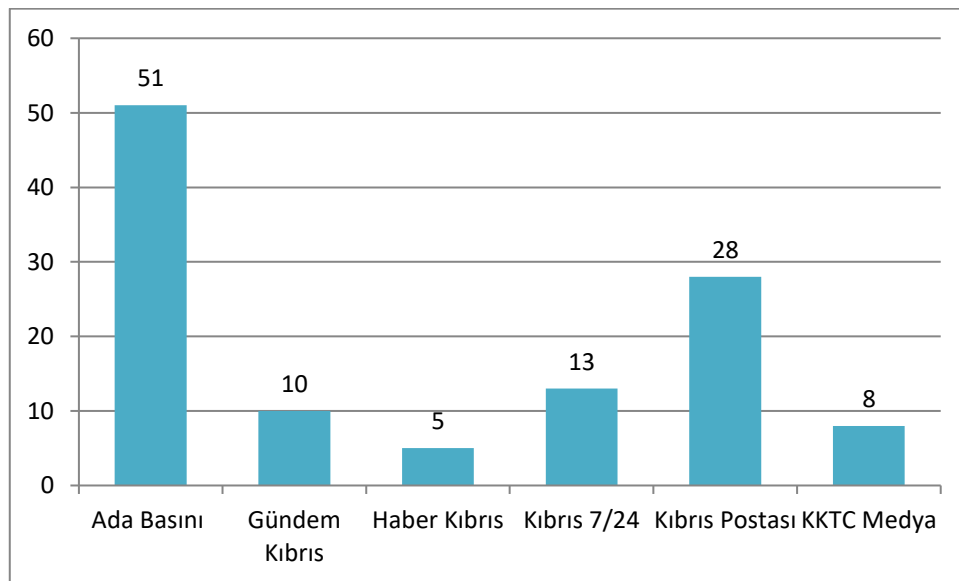
Analiz sonucuna göre KKTC Medya Etik Kurulu'nun yayımlanmış olduğu Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin aşağıda ayrıntıları verilen ilgili maddelerinde etik ihlaller olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. İhlallerin Olduğu İlkeler

Madde 1.	Gazetecinin temel görevi, gerçekleri nesnel bir biçimde, çarpıtmadan, sansürlemeden aktarmaktır.
Madde 3.	Haber, yorum ve görüşler okur ve izleyicinin yayının niteliğini anlayabilmesini sağlayacak biçimde, açıkça birbirinden ayrılmalıdır.
Madde 4.	Basın yayın organları masumiyet karinesine saygılı olmalı, suçluluğu yargı kararıyla sabit olmadıkça herhangi bir kişiyi suçlu ilan edecek yayın yapmaktan kaçınmalıdır. Yargı süreci devam eden davalarda iddialar ve savunmalar adil ve dengeli biçimde aktarılmalıdır.
Madde 5.	Zanlıların, sanıkların ve mahkûmların yakınları, işlenen fiille açıkça ilgili bulunmadıkça ve olayın doğru anlaşılması için gerekli olmadıkça teşhir edilmemelidir.
Madde 12.	Üstün kamu yararı olmadıkça, sahibinin izni dışında belge, fotoğraf, ses veya görüntü alınmamalıdır.
Madde 21.	Gazeteci, kişi ve kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde aşağılayan, hakaret içeren ifadeler kullanmamalıdır.

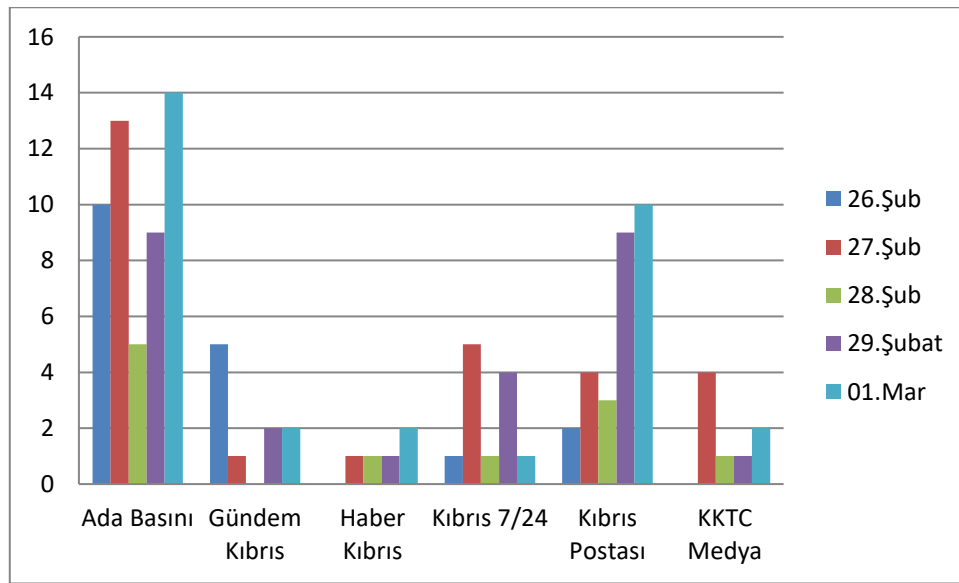
5. Bulgular

Şekil 1. Haberlerin Haber Portallarına Göre Dağılımı

Şekil 1’de örneklem içerisinde yer alan haber portallarının ilgili dönemde yapmış olduğu haber sayıları görülmektedir. 26 Şubat-1 Mart 2016 tarihleri arasındaki kürtaj haberlerinin sayısı 115’dir. Bu haberlerin haber portallarına göre dağılımına bakıldığında ise (Şekil 2) en fazla haberin Ada Basınında olduğu ve 51 haberle mevcut haberlerin yarısına yakınının burada olduğu görülmektedir. Ada Basınına 28 haberle Kıbrıs Postası takip etmektedir. Kıbrıs 7/27’te 13 haber, Gündem Kıbrıs’ta 10 haber, KKTC Medya’da 8 haber, Haber Kıbrıs’ta ise 5 haber kürtajla ilgilidir.

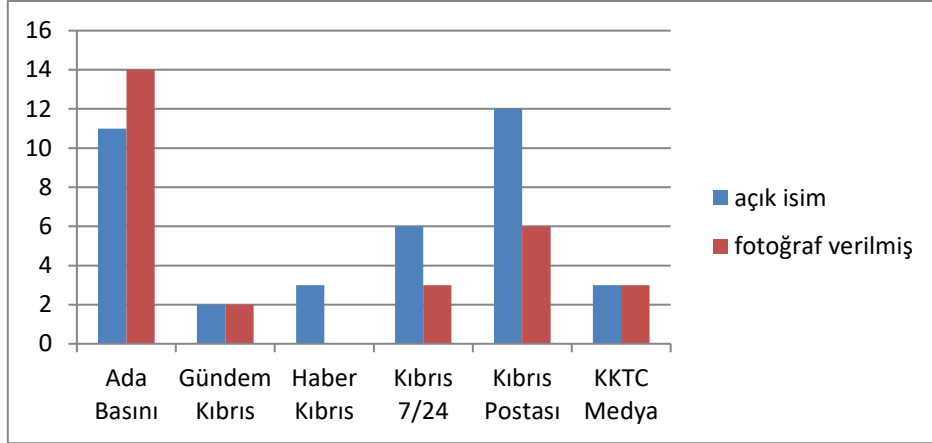
Şekil 2. Haberlerin Günlere Göre Dağılım

Kürtaj olayının günler bazındaki haber dağılımlarına bakıldığında olayın ilk ortaya çıktığı gün olan 26 Şubat 2016 tarihi ile örneklemin son günü olan 1 Mart 2016 tarihi arasında adabasini.com ve kibrispostasi.com’da haber sayısının artmaya devam ettiği ve olayın güncel tutulduğu görülmektedir. Diğer haber portallarında ise ilk günler daha fazla olan haber sayısının sonradan azalmaya başladığı tespit edilmiştir.

5.1 Etik İhlaller

Şekil 3. Haberlerde zanlıların açık isim ve fotoğrafları

Kürtaj olayıyla ilgili 115 haberin 37 tanesinde (%32) zanlıların açık olarak isimlerinin, 28 tanesinde de (%24) fotoğraflarının yayımlandığı görülmüştür. Haber portallarına ayrı ayrı bakıldığında; Ada Basını yayımladığı haberlerin 11'inde (%21) zanlıların açık ismini, 14'ünde (%27) fotoğraflarını; Kıbrıs Postası 12'sinde (%42) zanlıların açık ismini, 6'sında (%21) fotoğraflarını yayımlamışlardır.

Kürtaj skandalı zanlılarına 8'er gün ek tutukluluk verildi

10 haftalıktan sonra kürtaj yapmak yasal olmadığı halde 30 haftalık hamilelere dahi kürtaj yapılması ve kürtaj sonrası tarlalara gömülen fetusların sorumlularının davasına Girne Mahkemesi'nde bugün devam edildi. Zanlılara 8'er gün ek tutukluluk verildi. Zanlılardan Dr Fahri Karagözlü ve Dr Rasiha Serdaroğlu anjiyo olacakları gerekçesi ile duruşmaya katılmadı.

kibrispostasi.com 29 Şubat 2016 Saat: 16.29, Erişim Tarihi:23.05.2016.

Portalların tümünde olayın ortaya çıktığı ve zanlıların gözaltına alındığı ilk gün haberlerin isimsiz ve fotoğrafsız olarak yayımlandığı görülmüştür. poliste alınan ifadeler üzerine zanlıların mahkemeye sevk edilmeleriyle isimlerin açık ve fotoğraf eşliğinde yayımlandığı gözlemlenmiştir.

2013'ten beri yasa dışı kürtajların yapıldığı belirlenen Girne Ada Hospital'de görevli 4 doktor 1 hemşire, 1 ebe, 1 güvenlik ve 1 sekreter hakkında dün çıkarıldıkları

mahkemede 3'er gün tutukluluk kararı alınmıştı.Sağlık Bakanlığı da Ada Hospital'i 3 ay süreyle kapatmıştı (gundemkibris.com 27 Şubat 2016 Saat:13:55, Erişim Tarihi: 20.05.2016)

Haber portallarından adabasini.com ve gundemkibris.com'da ilk günlerde isim ve soyisim kodlaması yapıldığı yani baş harflerle verildiği, diğer portallarda ise bunun hiç yapılmadığı tespit edilmiştir.

Polis dün öğleden sonra aldığı bir ihbarı değerlendirerek, Girne'de ormanlık bir alanda arama ve kazı yaptı. Polis kazı sonucu kürtaj yapılabilecek haftalıktan büyük 3-4 gömülü cenin buldu.Ceninler incelenmek üzere Adli Tabibe teslim edildi. Geniş çaplı soruşturma başlatan polis, Lefkoşa'da kliniği bulunan Jinekolog Doktor F.K.'yi soruşturma amaçlı gözaltına aldı (adabasini.com 26 Şubat 2016 Saat:09:06, Erişim Tarihi: 24.05.2016)

5.1.1. Zanlı Yakınlarının Haberde Kullanma

Medya Etik Kurulu'nun 5. Maddesinde de altını çizdiği üzere “*zanlıların, sanıkların ve mahkûmların yakınları, işlenen fiille açıkça ilgili bulunmadıkça ve olayın doğru anlaşılması için gerekli olmadıkça teşhir edilmemelidir*”. İlgili haberlerde zanlılardan birinin yakını olan milletvekiliyle ilgili olarak haber yayımlandığı görülmüştür. Üstelik haberde milletvekilinin adı açık bir şekilde yayımlanmıştır. Adabasini.com'da 3, kibrispostasi.com'da 1 ve haberkibris.com'da 1 olmak üzere toplam 5 defa “*eşimin kürtaj olayıyla ilgisi yok*” başlığıyla yayımlanan haberde zanlılardan birisinin eşi olan milletvekilinin fotoğrafı görsel olarak kullanılmıştır.

adabasini.com, kibrispostasi.com, haberkibris.com: 1.3.2016, Erişim Tarihleri:

24.05.2016, 23.05.2016, 19.05.2016

Zanlı eşi olan kişiye ait fotoğrafın kullanımını sadece 5. Maddeye göre değil Etik Kurulun yayımladığı meslek ilkelerinin 12. Maddesine göre de ihlal içermektedir. İlgili madde “*üstün kamu yararı olmadıkça, sahibinin izni dışında belge, fotoğraf, ses veya görüntü alınmamalıdır*” şeklindedir. Fotoğraftan da anlaşılacağı gibi kişinin fotoğrafının gönül rızasıyla, izin alınarak çekilmediği ortadadır. Aksine zanlı yakınının beden dili, fotoğraf çekilmesinden duyulan rahatsızlığı göstermektedir.

5.1.2. Zanlıyı Suçlu İlan Etme

Madde 4: *Basın yayın organları masumiyet karinesine saygılı olmalı, suçluluğu yargı kararıyla sabit olmadıkça herhangi bir kişiyi suçlu ilan edecek yayın yapmaktan kaçınmalıdır. Yargı süreci devam eden davalarda iddialar ve savunmalar adil ve dengeli biçimde aktarılmalıdır.*

Yukarıdaki madde gazetecilik meslek ilkelerinin belki de en çok ihlal edilen maddesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim çalışmada bu maddeye yönelik ihlallerin oldukça fazla olduğu görülmüştür.

“Doğumuna 2 ay kalmış bebekler kürtajla alınıp tarlaya gömüldü”.

Haber portallarından adabasini.com'un kürtaj davasıyla ilgili olarak ilk çıktığı haber olan 26 Şubat 2016 tarihli bu haber zaten bu başlıkla bile peşin yargı içermektedir. Haberin ayrıntısı ise şu şekildedir (Erişim Tarihi: 24.05.2016):

KKTC yasalarına göre 10 haftalıktan sonra kürtaj yapmak yasal olmadığı halde 30 haftalık hamilelere dahi kürtaj yaptıran doktor ve ekibi tutuklandı.Girne'de bir doğum kliniğine polis tarafından yapılan baskında, hamileliği ilerleyen ve yasal olan 10 haftalık kürtaj süresini aşan kadınlara kürtaj yapan bir şebeke ortaya çıkarıldı.

Aynı haber portalında diğer haber başlıkları şu şekildedir

“Kürtaj şebekesi suçlarını itiraf etti!”

“Kürtajcı doktor kodese değil hastaneye”

“Kürtaj şebekesi suçlarını kabul etti”

Bir diğer haber portalı olan kibrispostasi.com'da 27 Şubat 2016 saat 09:18'de yayımlanan “*Doğmamış Çocuk Katilleri*” başlıklı haberde zanlıları suçlu gösteren etik ihlallerise şu şekildedir (Erişim Tarihi:23.05.2016):

Girne'de organize bir şekilde 3 yıldır devam eden yasa dışı kürtaj olayları arasında...Girne'de önceki gün polisin ortaya çıkardığı yasa dışı kürtaj olayıyla ilgili olarak dün gün boyu süren skandal gelişmeler, sadece kürtajla ilgili yasa dışılığı değil, bebek cinayetlerini de gündeme getirdi ve bu konuda ciddi bir trafik ile ağın varlığını ortaya çıkardı.

Benzer haber başlıklarına yer veren gundemkibris.com haber portalının etik ihlali olan haber başlıkları aşağıdaki gibidir. (Erişim Tarihi: 20.05.2016):

“Kürtaj şebekesi suçlarını itiraf etti”

“Kürtaj şebekesigenişliyor”

Yine gundemkibris.com ve kibrispostasi.com'da “*Doğmamış çocuk katilleri*” ve haberkibris.com ve kibris7/24.com'da “*Bebek cinayetlerinde korkunç iddia*” haberkibris.com'da “*KKTC-TC arasında kürtaj pazarı kurmuşlar!*” başlıklı haberlere rastlanmıştır.

5.1.3. Zanlıyı Aşağılama ve Hakaret Etme

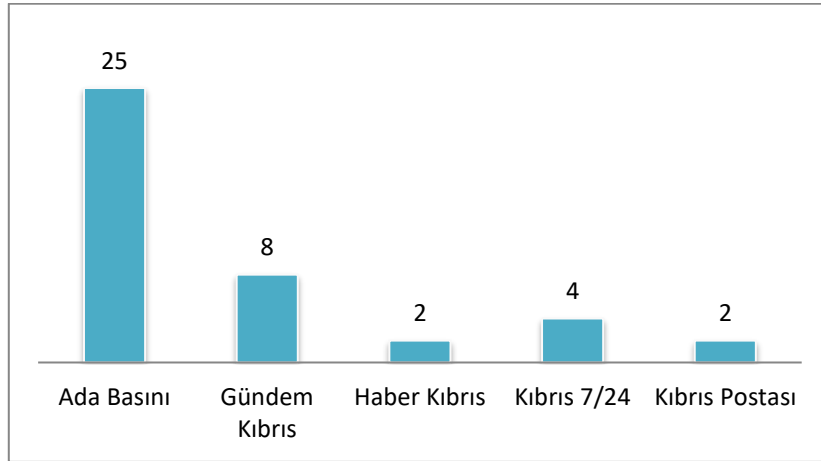
Kürtaj Davası ile ilgili haberlerde gerek kullandığı fotoğraflarla gerek haberin diliyle medyanın zanlıları aşağıladığı ve hakaret ettiği tespit edilmiştir. Madde 21: *“Gazeteci, kişi ve kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde aşağılayan, hakaret içeren ifadeler kullanmamalıdır”* şeklindedir. Fakat zanlılardan Dr. Verda Tunçbilek’le ilgili aşağıdaki haberin fotoğrafında bu aşağılama net bir şekilde görülmektedir. Fotoğrafta zanlının bir gözü yarı kapalı görünmektedir. Bu fotoğrafın bilinçli bir şekilde habere taşındığı muhakkaktır. Çünkü zanlı toplum tarafından tanınan birisidir ve internet ortamında hem olay zamanı hem de öncesinde birçok fotoğrafı bulunmaktadır.

Ayrıca haberin başlığından da aşağılama anlaşılabilir: *"2012'de "keyfi kürtaj etik dışı" demişti, 2016'da yasadışı kürtajdan tutuklandı" (adabasini.com, 28 Şubat 2016 Saat:12:20 Erişim Tarihi: 24.05.2016.)* Zanlının birçok görseli bulunmasına rağmen bu fotoğrafın özellikle seçildiği ve kullanıldığı söylenilebilir. Aynı görsel kibrispostasi.com tarafından da kullanılmıştır.

5.1.4. Haberin yorum içermesi

Şekil 4. Yorum İçeren Haber Sayıları

Haber başlıklarının yorum içerip içermediğine ilişkin yapılan analiz sonucuna göre şekilde de görüldüğü gibi adabasini.com’da 25 haber, gündemkibris.com’da sekiz haber, kibris7/24’te dört haber, haberkibris.com ve kibrispostasi.com’da iki haber yorum içermektedir. Yani toplam 115 haberden 41’i haberin tamamına bakılmasına gerek kalmaksızın yorum barındırmaktadır.

Aşağıdaki tabloda verilmiş olan yorum içeren haber başlıklarının içerisindeki “kürtaj skandalı” “kürtaj rezaleti” “kürtaj şebekesi” gibi ifadeler haber muhabirinin yorumunu ifade etmektedir. Bu nitelermelerle haber başlığının olumsuz olduğu kolaylıkla anlaşılabilir.

Tablo1. Yorum İçeren Haber Başlıkları

adabasini.com Erişim Tarihi: 24.05.2016	26 Mart 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Girne’de kürtaj skandalı! (09:06) • Kürtaj skandalı... Ada Hospital’a baskın! (13:06) • Kürtaj şebekesi genişliyor! (15:48) • Kürtaj şebekesi suçlarını kabul etti! (16:54) • Kürtaj şebekesi suçlarını itiraf etti! (17:06) • Kürtaj skandalında milletvekilinin eşi de tutuklandı! (18:48)
---	--------------	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj şebekesi genişliyor! (20:36)
	27 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj skandalı .(12:24) • Kürtaj skandalında tablo kötüleşiyor! (13:36) • TabiplerBirliği'nden 'kürtaj skandalı' açıklaması (14:06) • "KKTC'de kürtaj skandalı Türkiye'de böyle yankı buldu(16:30) • 'Kürtaj şebekesi'"nin merkezi İstanbul (17:30) • Kürtaj skandalında Türkiye bağlantısı! (19:54) • Kürtaj skandalında Türkiye bağlantısı! (19:54)
	28 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj skandalında şok iddia! (13:18)
	29 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Tıp-İş'ten kürtaj skandalıyla ilgili kınama (11:00) • Kürtaj skandalından tutuklanan doktorların serbest çalışan hekimler birliği üyelikleri askıya alındı. (14:56) • Kürtaj skandalında yeni gelişme. (15:06) • Kürtaj skandalı zanlılarına 8'er gün ek tutukluluk verildi. (16:28)
	1 Mart 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj skandalında zanlılar adam öldürmeyle yargılanabilir. (07:48) • Kalyoncu "kürtaj rezaleti" ile ilgili konuştu. (12:54) • Başbakan'da 'kürtaj skandalı' hakkında açıklama! (13:18) • Başbakandan 'kürtaj skandalı' açıklaması! (15:06) • Sağlık Bakanı'ndan kürtaj skandalıyla ilgili çarpıcı açıklamalar! (21:42) • Sağlık Bakanlığı'ndan 'kürtaj skandalı' hakkında açıklama! (22:48)
kibrispostasi.com Erişim Tarihi: 23.05.2016	26 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj skandalında tutuklu sayısı 8'e yükseldi (14:27)
	29 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj skandalı zanlılarına 8'er gün ek tutukluluk verildi. (16:29)
gundemkibris.com	26 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Girne'de kürtaj skandalı (08:57) • Kürtaj şebekesi genişliyor (15:42) • Kürtaj şebekesi suçlarını itiraf etti. (16:48)

Erişim Tarihi: 20.05.2016		<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj skandalında milletvekilinin eşi de tutuklandı. (18:40)
	27 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Kürtaj skandalında tablo kötüleşiyor! (13:28)
	29 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Tıp-İş'ten kürtaj skandalıyla ilgili kınama (11:00)
	1 Mart 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Kalyoncu 'kürtaj rezaleti' ile ilgili konuştu. (12:51) • Sağlık Bakanı'ndan kürtaj skandalıyla ilgili çarpıcı açıklamalar! (21:30)
haber.kibris.com Erişim Tarihi: 19.05.2016	27 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Bebek cinayetlerinde korkunç iddia!
	01 Mart 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Korkunç mesaj telefonunda görüldü!
kibris7/24.com Erişim Tarihi: 24.05.2016	27 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Emir yüksek makamdan (09:04) • Bebek cinayetlerinde korkunç iddia (10:48) • Kürtaj şebekesi'nin merkezi istanbul (17:29)
	28 Şubat 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Şok gelişme kan donduran iddia ! (12:33)

Medya Etik Kurulu'nun yayımlamış olduğu Gazetecilik Meslek İlkelerinin 1.maddesine göre “Gazetecinin temel görevi, gerçekleri nesnel bir biçimde, çarpıtmadan, sansürlemeden aktarmaktır”. Aynı zamanda 3. Madde’de “Haber, yorum ve görüşler okur ve izleyicinin yayının niteliğini anlayabilmesini sağlayacak biçimde, açıkça birbirinden ayrılmalıdır” ifadesi yer almaktadır. Yukarıdaki başlıklar incelendiğinde ise bu maddelerin açıkça ihlal edildiği ortadadır.

Tabloya dikkatli bakıldığında örneklem içerisinde yer alan kktcmedya.com haberportalına ait herhangi bir başlık olmadığı görülmektedir. Bu portalda aynı haberler yorum içeren ifadeler olmaksızın nesnel bir şekilde verilmiştir. Örneğin adabasini.com'un 29 Şubat 2016 tarihinde “kürtaj skandalında yeni gelişme” başlığıyla verdiği haber kktc.medya.com'da “kürtaj operasyonunda yeni gelişme” şeklinde verilmiştir. Yine 27 Şubat 2016 tarihinde “Tabipler Birliği'nden 'kürtaj

skandalı' açıklaması" başlığıyla verilen haber kktcmedya.com'da "Kıbrıs Türk Tabipleri Birliği'nden, Yasa Dışı Kürtajlarla İlgili Değerlendirme" başlığıyla haberleştirilmiştir.

SONUÇ

Kamuoyunda "kürtaj davası" olarak bilinen ve KKTC'de günlerce gündemde kalan yasadışı kürtaj olayları ile ilgili haberlerin incelendiği bu çalışmada altı farklı haber portalının konuya ilişkin verdiği haberler incelenmiştir. Örneklem olarak haber portallarının seçilmesinin nedeni bu portalların sadece internet gazeteciliği yapmaları ve haberi kendilerinin üretmelerinin yanı sıra diğer haber araçlarından temin etmeleridir. Bu da KKTC Medyasını temsil etme açısından iyi bir veri kaynağı olmalarını sağlamaktadır.

Çalışmada konuyla ilgili haberlerin sunumundaki etik ihlaller ortaya konulmaya çalışılmış bu amaçla ilgili zaman aralığındaki toplam 115 haber nicel ve nitel olarak analiz edilmiştir. KKTC medyasının etik yayıncılık yapması için oluşturulan Medya Etik Kurulu'nun "Gazetecilik Meslek İlkeleri" adıyla yayınladığı 30 maddelik ilkeler baz alınarak etik açıdan sorunlu olan haberler belirlenmiştir.

Çalışmanın sonuçlarında ilk olarak KKTC Medyasındaki haber portallarının konuyla ilgili birçok haber yaptığı bu bağlamda konuyu gündemde tuttuğu görülmüştür. Örneklemde beş günlük sürede toplam 115 adet haber yapıldığı bu haberlerin yarıya yakınının adabasini.com haber portalında yer aldığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde etik ihlallerin sayıca en fazla yapıldığı haberler de bu portalda yer almıştır. Bununla birlikte kktcmedya.com etik ihlalin en az görüldüğü haber portalı olmuştur. Bundan çıkan sonuç da konu ne kadar toplum vicdanını yaralayan bir konu olursa olsun etik habercilik yapmanın mümkün olduğudur. Suç haberleri etik ilkeler çerçevesinde verilebilir ve bu da haberin değerini azaltmaz.

Haber portallarında kürtaj davasıyla ilgili haberlerde; zanlıların açık isim ve fotoğraflarının yayımlanması, zanlı yakınlarının isim ve fotoğrafının yayımlanması, zanlıları aşağılayıcı görsel kullanılması, zanlıları henüz mahkeme süreci bitmediği

halde suçlayıcı ifadeler kullanılması, haber ve yorumun birbirine karıştırılması yani nesnel değil öznel habercilik yapılması şeklinde etik ihlaller tespit edilmiştir.

Görüldüğü üzere haberin verilişinde portallarda birçok etik ihlal yapılmıştır. Etik ihlaller içerisinde sıklık olarak haber ve yorumu birbirine karıştırma ile zanlıları suçlayıcı bir dil kullanma en fazla yapılan ihlaller olarak tespit edilmiştir. Hukuki olarak devam eden davada bu tür ifadelerin kullanılması ve zanlıların kesin suçlu gibi sunulması KKTC Medyasının etik haberciliği gerçekleştiremediğini somutlaştırmıştır. Mahkeme süreci uzun bir süreçtir ve olayı tüm boyutlarıyla ele almaktadır. Bu yüzden “suçsuzluk karinesi gereği, kanıtlanmamış ithamlar ve değerlendirilmemiş delillerden söz edildiği unutulmamalı ve suçsuzluk karinesine aykırı davranılarak karşı tarafın hak ihlaline sebep olunmamalıdır” (Atılğan, 2010: 285-286).

Kürtaj davası 2018 yılında sonuçlanmış ve zanlılardan bazıları yapılan yargılama sonucunda suçsuz bulunarak beraat etmiştir. Fakat basın tarafından peşinen suçlu ilan edilen bazı zanlılar, toplum nezdinde itibar kaybetmişlerdir. İlgili dönemde Medya Etik Kurulunun basın organlarını uyararak, meslek ilkelerine uygun haber yapılması konusunda açıklama yapması sonraki dönemde etik ihlallerin sayısında azalma sağlamıştır.

Medyada etik uygulamaların ve buna yönelik talebin artarak devam etmesi hem sektörün üzerindeki eleştirilerin ortadan kalkması hem de iyiye ve doğruya ulaşılarak demokrasinin gelişmesinde fayda sağlayacaktır. Medya belki hiçbir zaman tam anlamıyla etik olamayacaktır ama bu çabanın varlığı bile etik bir davranış olarak iyiye işaret edecektir.

KAYNAKÇA

ADA BASINI, <http://www.adabasini.com/>, Erişim Tarihi: 24.05.2016.

ALEMDAR, Zeynep (1990). Oyunun Kuralı, Ankara: Bilgi Yayınları.

ARİSTOTELES (2015). Nikamokhas’a Etik, (Çev: Saffet Babür), Ankara: BilgeSu Yayıncılık.

ATILGAN, Eylem Ümit (2010). Yargı Haberleri, (Editörler), Bülent Çaplı ve Hakan Öncel. Televizyon Haberciliğinde Etik, Ankara: Fersa Matbaacılık s.269-290.

- BARUT, Basri (2000). “Haber Ve Yorum Düzleminde Türk Basınının Objektiflik Analizi”, Journal Of SocialScience, 10(2), s. 145-162.
- CENTEL, Nur (1994). “Dürüst Yargılama ve Medya Bakımından Demokrasi Kültürü”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 49(03), s.57-72.
- COHEN ALMAGOR, Raphael (2002). İfade, Medya ve Etik, (Çev: S. Nihat Şad), Ankara: Phonix Yayınevi.
- ÇAPLI, Bülent (2002). Medya ve Etik, Ankara: İmge Kitabevi.
- DEMİR, Gökhan Yavuz (2011). “ “Medya,” “ve,” Etik”: Bir Oksimoron Analizi”, U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21, s. 243-253.
- ERDOĞAN, İrfan. (2006). “Medya ve Etik: Eleştirel Bir Giriş”, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, (23) Yaz-Güz 2006, s. 1-26. <http://www.irfanerdogan.com/ethics/medyaetik2007.pdf>, Erişim Tarihi 24.05.2016.
- GÜNDEM KIBRIS, <http://www.gundemkibris.com/>, Erişim Tarihi: 20.05.2016.
- HABER KIBRIS, <http://www.haberkibris.com/>, Erişim Tarihi:19.05.2016.
- İRVAN, Süleyman (2006). “Kıbrıslı Türk Gazetecilerin Mesleki ve Etik Değerleri”, Küresel İletişim Dergisi, (1), Bahar-2006. <http://irep.emu.edu.tr:8080/jspui/bitstream/11129/583/1/K%C4%B1br%C4%B1sl%C4%B1%20T%C3%BCrk%20Gazetecilerin%20Mesleki%20ve%20Etik%20De%C4%9Ferleri.pdf>, Erişim Tarihi:12.05.2016.
- KIBRIS 7/24, <http://www.kibris7/24.com/>, Erişim Tarihi: 23.05.2016.
- KIBRIS POSTASI, http://www.kibrispostasi.com/index.php/cat/35/news/183848/PageIndex/KIBRIS_HABERLERI, Erişim Tarihi 23.05.2016.
- KKTC MEDYA,<http://www.kktcmedya.com/>, Erişim Tarihi:27.05.2016.
- MATELSKİ, Marilyn J. (2000). Televizyon Haberciliğinde Etik, 2. Baskı (Çev: Bahar Öcal Düzgören), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- MERRİHAM, Sharan B. (2013). Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber, 3. Basım (Çev: Ed: Selahattin Turan), Ankara: Nobel Yayıncılık.

- MORRESİ, Enrico(2006). Haber Etiği, (Çev: Fırat Genç), Ankara: Dost Kitabevi.
- TAŞ, Oğuzhan (2010). Medya Etiğinin Tarihsel Gelişimi, (Editörler), Bülent Çaplı ve Hakan Öncel.Televizyon Haberciliğinde Etik, Ankara: Fersa Matbaacılık s.3-23.
- TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜĞÜ, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_karsilik&arama=kelime&guid=TDK.GTS.573dbf47734e15.72922954, Erişim Tarihi: 30.05.2016.
- TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜĞÜ, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.574e083a3c72d3.15175862, Erişim Tarihi 31.05.2016.
- UZUN, R. (2011). İletişim Etiği, 2.Baskı, Ankara: Dipnot Yayınları.
- YILDIRIM, Ali & ŞİMŞEK Hasan (2011). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 8. Basım, Ankara: Seçkin Yayıncılık.